

Na osnovu čl. 7 stav 2, 9 stav 3 i 10 st. 1 i 5 Zakona o organskoj poljoprivredi («Službeni list RCG», broj 49/04), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PRAVILNIK O METODAMA ORGANSKE BILJNE PROIZVODNJE I SAKUPLJANJU ŠUMSKIH PLODOVA I LJEKOVITOG BILJA

I OSNOVNA ODREDBA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se minimalni uslovi koje mora ispunjavati proizvodna jedinica za zasnivanje organske poljoprivrede i metode organske biljne proizvodnje kojima se utvrđuju: izbor vrsta i sorti bilja, plodored, obrada zemljišta, sredstva i način đubrenja, sistem održavanja plodnosti zemljišta, način suzbijanja biljnih bolesti, štetočina i korova i mjesto, vrijeme i način sakupljanja šumskih plodova i ljekovitog bilja.

II USLOVI ZA ZASNIVANJE ORGANSKE POLJOPRIVREDE

Član 2

Proizvodna jedinica na kojoj se zasnivaju i primjenjuju metode organske biljne proizvodnje mora biti jasno definisana sa precizno naznačenim granicama (u daljem tekstu: proizvodna jedinica).

Proizvođač u organskoj poljoprivredi, prije zasnivanja organske proizvodnje, zaključuje ugovor o međusobnim odnosima u vršenju kontrole organske proizvodnje sa izabranim ovlaštenim pravnim licem.

Član 3

Proizvodna jedinica mora, radi zaštite od mogućeg zagađenja, biti na određenoj udaljenosti od industrijskih i drugih zagađivača u zavisnosti od konkretnih uslova (položaj zemljišta, smjer duvanja vjetrova, i sl.).

Udaljenost iz stava 1 ovog člana, na osnovu stručne ocjene, određuje ovlašćeno pravno lice.

Član 4

Kada se proizvodna jedinica na kojoj se zasniva i vrši organska biljna proizvodnja graniči sa konvencionalnom proizvodnom jedinicom, radi sprječavanja kontaminacije, moraju se preduzeti sljedeće mjere: postavljanje fizičkih barijera; regulisanje toka otpadnih voda i oticanja padavina; postavljanje graničnih zona, i druge mjere koje mogu doprinijeti otklanjanju opasnosti od kontaminacije nedozvoljenim materijama.

U graničnoj zoni moraju se primjenjivati metode organske biljne proizvodnje, s tim što proizvod ne može biti certifikovan kao proizvod organske biljne proizvodnje .

Član 5

Organska biljna proizvodnja može se zasnovati na zemljištu čiji je sadržaj teških metala i drugih kontaminanata do 50% od propisane maksimalno dozvoljene količine za konvencionalnu proizvodnju.

Član 6

Voda koja se koristi u organskoj poljoprivredi mora odgovarati prvoj i drugoj kategoriji u skladu sa propisima o kategorizaciji voda.

Vodnim resursima se mora rukovati na održiv način.

Član 7

Proizvod kontaminiran bilo kojom materijom, organizmom ili njegovim proizvodom, čija upotreba je zabranjena u organskoj poljoprivredi ili ako je rezultat okolnosti van kontrole proizvođača ne smije se označavati i prodavati kao proizvod organske poljoprivrede.

III PRELAZNI PERIOD

Član 8

Dužina prelaznog perioda u organskoj poljoprivredi određuje se prema vremenu koje je potrebno za uspostavljanje sistema rukovođenja proizvodnom jedinicom i uspostavljanje prirodne ravnoteže u agroekosistemu, a naročito u zavisnosti od:

- prethodne upotrebe zemljišta;
- ekološkog stanja (činjenica) i posljedica;
- iskustva proizvođača u primjeni metoda organske proizvodnje

Član 9

Početak prelaznog perioda se računa od prvog stručnog pregleda (inicijalna kontrola) ovlaštenog pravnog lica, koje kontroliše ispunjenost uslova za uključivanje u organsku poljoprivredu.

Za vrijeme prelaznog perioda, obavezna je primjena metoda organske poljoprivrede, na proizvodnoj jedinici koja je predmet ugovora o kontroli primjene metoda organske poljoprivrede, u skladu sa planom proizvodnje za prelazak na organsku poljoprivredu.

Član 10

Planom proizvodnje proizvodne jedinice za prelazni period, pored drugih obaveznih elemenata, utvrđuje se i: postojeće stanje proizvodne jedinice i naznačenje agrotehničkih mjera koje su primjenjivane do zasnivanja organske biljne proizvodnje; planirane mjere za sprječavanje kontaminacije zemljišta; aktivnosti i radovi koji će biti preduzeti i vrijeme njihovog sprovođenja.

Član 11

Prelazni period za proizvodnu jedinicu koja je bila izložena intenzivnoj upotrebi sintetičko-hemijskih sredstava ovlašćeno pravno lice može produžiti srazmjerno vremenu potrebnom za razgradnju sredstava korišćenih u tretiranju zemljišta.

Prelazni period može biti produžen i zavisno od konkretnih faktora prirodne sredine kao i od stručnih i rukovodnih sposobnosti proizvođača.

Član 12

Skraćenje prelaznog perioda ovlašćeno pravno lice može odobriti, ako su parcele, koje su već uključene u organsku proizvodnju, podvrgnute tretmanu pesticidima, kao obaveznoj mjeri zaštite biljaka naloženoj od nadležnog organa.

Dužina prelaznog perioda iz stava 1 ovog člana određuje se u skladu sa periodom potrebnim za razgradnju primjenjenog preparata za zaštitu bilja.

Proizvodi berbe, odnosno žetve, nakon tretmana sredstvima koja nijesu dozvoljena u organskoj biljnoj proizvodnji, ne mogu biti prodavani kao proizvodi organske poljoprivrede.

Član 13

Prelazni period se može skratiti na najmanje 12 mjeseci, ukoliko proizvođač dokaže da na proizvodnim jedinicama u prethodne tri godine nije koristio sredstva koja nijesu dozvoljena propisima o organskoj poljoprivredi.

Član 14

Označavanje proizvoda nazivom "Proizvod iz prelaznog perioda u organsku proizvodnju» može se izvršiti, po isteku 12 mjeseci, od otpočinjanja primjene metoda organske biljne proizvodnje.

IV PARALELNA PROIZVODNJA

Član 15

Na konvencionalnim proizvodnim jedinicama u paralelnoj proizvodnji nije dozvoljena upotreba genetski modificiranih organizama u bilo kojoj proizvodnoj aktivnosti.

Kada se metode organske proizvodnje na poljoprivrednom gazdinstvu primjenjuju paralelno sa metodama konvencionalne proizvodnje, proizvodna jedinica mora biti fizički i jasno odvojena od proizvodne jedinice na kojoj se obavlja konvencionalna proizvodnja.

Na proizvodnoj jedinici organske biljne proizvodnje:

- ✚ mogu se gajiti samo sorte biljaka koje se nedvosmisleno razlikuju od sorti koje se proizvode na jedinici konvencionalne proizvodnje;
- ✚ inputi (sjeme, đubriva, zaštitna sredstva i sl.) skladište se odvojeno na način koji onemogućava njihovo miješanje sa inputima koji se koriste na proizvodnim jedinicama konvencionalne proizvodnje;
- ✚ branje, odnosno žetva, vrši se u terminima različitim od termina branja i žetve na proizvodnim jedinicama konvencionalne proizvodnje, a početak procesa se najavljuje ovlaštenom pravnom licu najmanje 48 sati prije početka.

Član 16

Izuzetno od člana 15 stav 3 alineje druge, ovog pravilnika, po pribavljenoj saglasnosti ovlaštenog pravnog lica, mogu se gajiti iste sorte višegodišnjih biljaka, pod sljedećim uslovima: da je planom proizvodnje predviđeno uključivanje proizvodnih jedinica konvencionalne proizvodnje u organsku poljoprivredu, pri čemu prelazni period i posljednje proizvodne jedinice mora početi najkasnije za pet godina od utvrđivanja plana; da se berba obavlja u različito vrijeme i ovlašćeno pravno lice obavijesti 48 sati unaprijed o početku berbe, o tačno ubranim količinama i preduzetim mjerama kojima je spriječeno miješanje proizvoda iz organske i konvencionalne proizvodnje, i drugim uslovima utvrđenim aktom o davanju saglasnosti.

Član 17

Kada je paralelna proizvodnja zasnovana na istom gazdinstvu hemijsko-sintetički pesticidi ne smiju se koristiti, ni nalaziti na putevima, stazama i dvorištima, sa izuzetkom sircetne kiseline.

Član 18

Na proizvodnim jedinicama i proizvodnim jedinicama u režimu prelaznog perioda ne smiju se naizmjenično koristiti metode organske i konvencionalne proizvodnje.

V IZBOR VRSTA, SORTI I SJEMENSKOG I SADNOG MATERIJALA

Član 19

U organskoj biljnoj proizvodnji koriste se vrste i sorte biljaka koje su prilagođene lokalnim agroekološkim uslovima

Listu dostupnih sjemena i vegetativnog reproduktivnog materijala, proizvedenih metodama organske proizvodnje, obezbjeđuje ovlašćeno pravno lice.

Član 20

Sjeme i materijal za vegetativno razmnožavanje, koji se koriste u organskoj biljnoj proizvodnji, moraju biti proizvedeni u skladu sa metodama organske proizvodnje.

Primjena metoda organske proizvodnje iz stava 1 ovog člana obezbjeđuje da je za sjeme i materijal za vegetativno razmnožavanje, majka biljka u slučaju sjemena i matična biljka u slučaju materijala koji se koristi za vegetativno razmnožavanje, proizvedena:

- a) bez upotrebe genetski modificovanih biljaka ili proizvoda dobijenih od genetski modificovanih organizama, i
- b) u saglasnosti sa metodama organske proizvodnje najmanje jednu vegetacionu sezonu, ili u slučaju višegodišnjeg usjeva, dvije vegetacione sezone.

Član 21

Ukoliko sjeme i vegetativni reproduktivni materijal, koji ispunjava uslove utvrđene čl. 19 stav 1 i 20, ovog pravilnika, nije dostupan, uz saglasnost ovlašćenog pravnog lica, mogu se koristiti sjemena i vegetativni reproduktivni materijal koji nijesu proizvedeni u skladu sa metodama organske proizvodnje.

Sjeme i rasad iz stava 1 ovog člana ne smiju biti tretirani materijama hemijsko-sintetičkog porijekla i ne smiju voditi porijeklo od genetski modificovanih biljaka.

VI OČUVANJE BIODIVERZITETA I PLODORED

Član 22

Podrška očuvanju biodiverziteta u organskoj biljnoj proizvodnji ostvaruje se kroz obavezno poštovanje plodoreda - smjena usjeva u vremenu i prostoru (u daljem tekstu: plodored), u skladu sa tipom proizvodnje i plodnošću zemljišta, uz raznolikost gajenih vrsta i sisanje zaštitnih pojaseva oko usjeva.

Plodored je obavezna mjera organske proizvodnje, kojom se obezbjeđuje: održavanje plodnosti zemljišta; smanjenje zakorovljenosti, ispiranja đubriva, brojnog stanja štetočina i uzročnika bolesti biljaka; održavanje populacija korisnih životinjskih vrsta, biološke raznovrsnosti i održavanje i povećavanje biološke plodnosti zemljišta, tj. mikrobiološke aktivnosti tla.

Član 23

U organskoj biljnoj proizvodnji nije dozvoljeno gajenje biljaka u monokulturi.

Član 24

Plodoredom se mora predvidjeti gajenje travno-djetelinske smješe (uključujući usjeve za zeleništvo - đubrenje), na najmanje 20% obradivih površina, dok strnjine ili okopavine ne smiju biti zastupljene na više od 50% ukupnih obradivih površina.

U plodoredu se preporučuje gajenje žitarica, krmnog bilja i usjeva za zeleništvo - đubrenje, smjena kultura s različitim dubinom korijena, različitim potrebama za hranivima i različite gustine sadnje.

Član 25

Za višegodišnje zasade raznolikost se osigurava zatravnjivanjem zemljišta između redova voćki, gajenjem međususjeva, zaštitnih biljaka u voćnjaku i održavanjem grmlja kao prirodnog ekosistema.

Smjese za zatravnjivanje treba da budu što sličnije prirodnim travnjacima u okolini i obogaćene leguminoznim kulturama.

Član 26

Iskrčivanje primarnih ekosistema, radi zasnivanja organske proizvodnje, nije dozvoljeno.

VII OBRADA ZEMLJIŠTA

Član 27

Aktivnosti u obradi zemljišta u organskoj poljoprivredi moraju biti usmjerene ka stvaranju i održavanju humusnog i oraničnog sloja, kao i očuvanju i povećanju mikrobiološke aktivnosti u zemljištu (održavanje biološke plodnosti tla).

Član 28

Obradom zemljišta treba da se minimiziraju gubici gornjih slojeva zemljišta redukovanom obradom, minimalnom dubinom oranja, izborom gajenih biljnih vrsta, zasijavanjem ili zatravnjivanjem zemljišta i drugim praktičnim mjerama.

Obrada zemljišta treba da se izvede na način kojim se sprječava erozija, zbijanje i drugi vidovi degradacije zemljišta.

Član 29

Poljoprivredna mehanizacija (uređaji za obradu zemljišta, sjetvu, đubrenje, poljoprivredne prskalice i sl.), mora biti očišćena i dezinfikovana dozvoljenim sredstvima prije svake upotrebe.

VIII SISTEM ODRŽAVANJA PLODNOSTI ZEMLJIŠTA I

SREDSTVA I NAČIN ĐUBRENJA

Član 30

U cilju održavanja i povećanja plodnosti i biološke aktivnost zemljišta u organskoj poljoprivredi treba:

- a. gajiti leguminoze, usjeve za zeleni đubrenje i biljke sa dubokim korijenom u odgovarajućem višegodišnjem plodoredu;
- b. koristiti đubriva iz organske stočarske proizvodnje; čvrsto i tečno đubrivo mora biti zaorano u roku od 12 sati, nakon rasturanja u površinski oranični sloj zemljišta, a preporučuje se injektovanje tečnog đubriva.
- c. zaoravati organske materije, kompostirane ili nekompostirane, sa proizvodnih jedinica na kojima se proizvodnja odvija u skladu sa metodama organske proizvodnje.

Član 31

Hranljive materije i proizvodi za održavanje i poboljšanje plodnosti odnosno ishranu zemljišta (u daljem tekstu: đubriva), navedeni u Prilogu 1, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio, mogu, izuzetno, biti primijenjeni kada metode iz člana 30 ovog pravilnika nijesu dovoljne za postizanje adekvatnog prinosa gajenih usjeva po metodama organske proizvodnje.

Član 32

Đubriva iz člana 31 ovog pravilnika moraju se koristiti na način koji sprječava degradaciju zemljišta i zagađenje vode.

Količina đubriva koja mogu biti upotrijebljena ograničena je u zavisnosti od lokacije, intervala primjene, metoda i izbora inputa koji se koriste.

Ukupna dodata količina dozvoljenih đubriva ne smije preći količinu u ekvivalentu od dva uslovna grla stoke po ha, što iznosi 170 kg N/ha/godišnje.

Član 33

U organskoj biljnoj proizvodnji nije dozvoljena upotreba:

- đubriva koja sadrže ljudske ekskreme;
- đubriva koja sadrže ostatke genetski modificovanih biljaka ili genetski modificovane mikroorganizame,
- stajskog đubriva od genetski modificovanih životinja, i
- ostalih materija koje nijesu navedene u Prilogu 1 ovog pravilnika.

Član 34

Za odlaganje i čuvanje stajnjaka i osoke moraju biti obezbijeđeni skladišni uslovi kojima se sprječava zagađivanje životne sredine.

Član 35

Sva đubriva organskog porijekla koja se koriste na proizvodnoj jedinici treba da potiču sa vlastitog gazdinstva.

U slučaju da gazdinstvo ne raspolaže đubrivom organskog porijekla, ili ne posjeduje dovoljne količine đubriva organskog porijekla, može koristiti organsko đubrivo proizvedeno na drugoj proizvodnoj jedinici, ako zadovoljava uslove utvrđene ovim pravilnikom.

Kupovina đubriva mora biti dokumentovana računima.

Član 36

Organske materije, tj. biljni ostaci poslije žetve odnosno berbe usjeva moraju se vratiti u zemljište (zaoravanjem ili kompostiranjem), a njihovo spaljivanje je dozvoljeno samo uz saglasnost ovlašćenog pravnog lica.

Član 37

U organskoj proizvodnji u vrijeme aktivne vegetacije ne mogu se koristiti svježi stajnjak i osoka za prihranjivanje biljaka.

Član 38

Za aktiviranje komposta mogu biti korišćeni odgovarajući preparati na bazi biljaka i mikroorganizama koji nijesu genetski modificovani.

"Biodinamički preparati", kameno brašno, proizvodi kompostiranja biljnih ostataka i stajnjak sa proizvodnih jedinica koje su registrovane za proizvodnju po metodama organske proizvodnje, dozvoljeni su u organskoj proizvodnji.

Član 39

Odgovarajuća mikrobiološka đubriva, koja su dozvoljena u poljoprivredi generalno, ukoliko ne sadrže genetski modificovane mikroorganizme, mogu, uz saglasnost ovlašćenog pravnog lica, biti korišćena za poboljšanje ukupnog stanja zemljišta ili dostupnosti hraniva u zemljištu ili u usjevu.

Član 40

Mineralna đubriva se mogu primjenjivati samo po odobrenju ovlašćenog pravnog lica.

Uz zahtjev za odobrenje primjene đubriva iz stava 1 ovog člana, prilaže se:

- dokumentacija o problemima u biljnoj proizvodnji koji su nastali u prethodnom periodu;
- dokaz da je proizvođač preduzeo mjere neophodne za sprječavanje nastalog problema;

- odgovarajući dokaz da upotreba odnosnog đubriva ne predstavlja rizik i opasnost za prirodnu sredinu, aktivnost zemljišta ili dobrobit ljudi i životinja.

Mineralna đubriva se mogu dodavati samo u prirodnom obliku, a radi povećanja rastvorljivosti samo mljevena i miješana sa vodom.

Član 41

Đubrivo proizvedeno u sistemu konvencionalne proizvodnje na govedarskim farmama, proizvodnji svinja, proizvodnji pernatih i krznenih životinja u kavezima, ne smije se koristiti u organskoj proizvodnji.

IX SUZBIJANJE ŠTETOČINA, BOLESTI I KOROVA

Član 42

Štetočine, bolesti i korovi u organskoj poljoprivredi suzbijaju se i kontrolišu metodama organske proizvodnje kombinacijom sljedećih mjera:

- izborom odgovarajućih biljnih vrsti i sorti;
- izborom nezaraženih zemljišta;
- pravilnom ishranom biljaka;
- odgovarajućim plodoredom;
- preventivnim metodama (npr. uništavanje prelaznih domaćina);
- zaštitom prirodnih neprijatelja štetočina odgovarajućim mjerama, kao što su: sjetva zaštitnih pojaseva, privlačenje predatora i sl.;
- malčovanjem;
- košenjem i ispašom;
- primjenom fizičkih i bioloških metoda;
- spaljivanjem korova, uz saglasnost ovlaštenog pravnog lica.

Član 43

Ukoliko se, nakon primjene mjera iz člana 42 ovog pravilnika, utvrdi neposredna opasnost za biljke, dozvoljena je upotreba sredstava utvrđenih u Prilogu 2 koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Član 44

Oprema za zaštitu bilja koja se koristi za primjenu preparata koji nijesu dozvoljeni ovim pravilnikom, prije upotrebe u organskoj poljoprivredi mora biti očišćena i bez ostatka štetnih materija.

Član 45

Kada se metodama organske poljoprivrede ne može postići dobro zdravstveno stanje biljaka, ovlašćeno pravno lice može dozvoliti primjenu konvencionalnih metoda kontrole štetočina i bolesti.

Proizvod iz stava 1 ovog člana ne može biti označen kao «Proizvod iz organske poljoprivrede».

Član 46

U zaštiti biljaka koje se proizvode po metodama organske poljoprivrede, zabranjena je upotreba sredstava za prijevremeno zaustavljanje rasta biljaka (sredstva za desikaciju).

X GAJENJE GLJIVA KAO PROIZVODA ORGANSKE POLJOPRIVREDE

Član 47

Gljive, kao proizvod organske poljoprivrede, mogu se gajiti u:

1. prirodnim uslovima: pećinama, šumama, livadama, i
2. zaštićenom prostoru: zidanim objektima, plastenicima i tunelima

Član 48

Konstrukcija zaštićenog materijala može biti napravljena od drveta, vinila, plastike, stakla, fiberglasa, betona i aluminijuma.

Član 49

Prostorije u kojima se obavlja proizvodnja gljiva po principima organske i konvencionalne poljoprivrede moraju biti fizički odvojene (zasebne prostorije ili zgrade).

Član 50

Za proizvodnju gljiva iz člana 47 ovog pravilnika mogu se koristiti supstrati koji su sastavljeni samo od sljedećih komponenti:

- stajnjaka i životinjskih ekskremenata koji potiču iz organske proizvodnje i koji moraju biti kompostirani;
- slame proizvedene metodama organske proizvodnje;
- treseta koji nije hemijski tretiran;
- drveta koje nije tretirano hemijskim proizvodima prije sječe;
- mineralnih proizvoda dozvoljenih Prilogom 1 ovog pravilnika, vode i zemljišta.

Član 51

Ukoliko nije moguće obezbijediti ukupnu količinu supstrata iz organske proizvodnje, uz saglasnost ovlaštenog pravnog lica, za proizvodnju gljiva kao proizvoda organske poljoprivrede može se koristiti 25% supstrata (izračunato prema težini proizvoda prije kompostiranja), koji čine materije koje nisu proizvedene po metodama organske proizvodnje, ali ispunjavaju uslove utvrđene članom 50 alineje treća, četvrta i peta ovog pravilnika.

Član 52

Za prekrivanje u uzgoju gljiva dozvoljeno je korišćenje treseta koji nije hemijski tretiran.

Član 53

Micelijum i supstrat (hranljiva podloga) moraju poticati iz organske proizvodnje.

Proizvodnja micelija i supstrata, u pravilu, treba da se obavlja na vlastitom gazdinstvu primjenom metoda organske proizvodnje. Ukoliko se proizvodnja obavlja na konvencionalnoj proizvodnoj jedinici proizvođač mora posjedovati dokaz da u proizvodnji nisu korišćene zabranjene materije.

Član 54

Zaštita gajenih gljiva od bolesti i štetočina bazira se na preventivnim mjerama. Obavezna mjera je odgovarajuća pasterizaciju ili sterilizacija prostorija, alata i substrata.

U zaštiti od bolesti i štetočina u proizvodnji gljiva dozvoljena je upotreba preparata utvrđenih Prilogom 2 ovog pravilnika.

Član 55

Supstrat i prekrivač za gajenje gljiva mogu se dezinfikovati samo termičkim postupcima.

Član 56

Za dezinfekciju prostorija za uzgoj gljiva mogu se koristiti:

- hidronik peroksid;
- vruća i ključala voda;
- alkohol;
- ultravioletni zraci.

Za dezinfekciju prostorija, uz saglasnost ovlaštenog pravnog lica, mogu se koristiti:

- izbjeljivači;
- hidratizirani kreč;
- bakarni sulfat;
- jod;
- pepeo (kalijum ili natrijum hidroksid)

Za dezinfekciju prostorija za uzgoj gljiva nije dozvoljena upotreba:

- formaldehida;
- sintetičkih fumiganata i fungicida, i
- metil bormida

Član 57

Za pakovanje gljiva kao proizvoda organske poljoprivrede dozvoljena je upotreba prirodnih materijala, celofana i polietilena.

XI SAKUPLJANJE ŠUMSKIH PLODOVA I LJEKOVITOG BILJA

Član 58

Šumskim plodovima i ljekovitim biljem, u smislu ovog pravilnika, smatraju se proizvodi proizvedeni-sakupljeni u prirodnom prostoru, odnosno na zemljištu koje ispunjava propisane uslove za zasnivanje organske proizvodnje i to: biljni proizvodi, gljive, puževi i životinje (u daljem tekstu: šumski plodovi).

Područje sakupljanja iz stava 1 ovog člana mora imati jasno definisane granice (u daljem tekstu: certifikovano područje).

Član 59

Sakupljanje odnosno branje šumskih plodova koji se nalaze u prirodi (šume, travnjaci i dr.) i na poljoprivrednim površinama u skladu je sa metodama organske poljoprivrede, ako:

1. na mjestu (području) sakupljanja tri godine prije sakupljanja nijesu korišćena đubriva i sredstva za zaštitu biljaka koja nijesu u skladu sa metodama organske proizvodnje;
2. ne narušava stabilnost prirodnog staništa i opstanak drugih vrsta, biljnih ili životinjskih na mjestu sakupljanja;
3. je u cilju zaštite od kontaminacije propisana zaštitna zona pored puteva ili drugih izvora zagađenja (npr. industrijsko zemljište ili okolno zemljište tretirano vještačkim đubrivom ili hemijskim pesticidima);
4. je u skladu sa propisima kojima je uređena zaštita rijetkih, prorijeđenih, endemičkih ugroženih biljnih i životinjskih vrsta i nezaštićenih biljnih vrsta.

Član 60

Šumski plodovi kontaminirani materijom ili organizmom i njegovim proizvodom koji nije dozvoljen za upotrebu metodama organske proizvodnje, ne mogu se prodavati kao proizvodi iz organske poljoprivrede.

Član 61

Sakupljač, o području sakupljanja iz člana 58 stav 2, ovog pravilnika, ovlaštenom pravnom licu dostavlja, najmanje mjesec dana prije otpočinjanja sakupljanja odnosno branja šumskih plodova, sljedeće podatke:

- skicu sakljupačke oblasti (razmjere 1:50000), sa jasno označenim granicama ;
- lokaciju potencijalnih izvora zagađenja, i
- imovinsku i eksploatacionu dozvolu za sakupljanje.

Član 62

Sakupljač je dužan da vodi evidenciju o sljedećim podacima:

- vrsti biljaka, životinja ili gljiva koje sakuplja (narodno i botaničko ime sakupljenih biljaka i plodova);
- načinu sakupljanja (metod, intenzitet i momenat sakupljanja), skladištenja, prerade i prodaje,
- količinama sakupljenih odnosno ubranih vrsta, datumu i imenu berača;
- kvalifikaciji sakupljača (poznavanje propisa i granica sakupljačkog područja);
- imenu lica odgovornog za sakupljanje;
- imenima drugih lica uključenih u proces sakupljanja (berači);
- otkupnoj stanici kojoj će prikupljeni materijal biti predat.

Član 63

Sušenje ljekovitog bilja treba obaviti odmah nakon sakupljanja odnosno ubiranja, a bilje zaštititi od prašine i drugih zagađivača.

Sušenje se obavlja u sušnicama koje mogu obezbijediti lagano i homogeno sušenje.

Sušenje treba vršiti na način (temperatura, trajanje i sl.) prilagođen biljnoj vrsti i tipu materijala (korijen, list ili cvijet) i vrsti aktivne materije (etarsko ulje ili dr.).

Odgovorno lice za proces sušenja mora voditi preciznu evidenciju o svim preduzetim mjerama.

Prilikom sušenja ljekovitog bilja dozvoljena je upotreba dehumifikatora.

Sušenje ljekovitog bilja u uređajima koji rade na fosilna goriva nije dozvoljeno.

Član 64

Destilacija ljekovitog bilja u organskoj proizvodnji mora se vršiti na način prilagođen biljnoj vrsti. Proces destilacije se mora odvijati u postrojenjima koja se ne koriste za konvencionalnu proizvodnju ili postrojenjima temeljno očišćenim prije upotrebe za organsku proizvodnju.

Član 65

Šumski plodovi mogu biti usitnjeni i samljeveni mehaničkim metodama.

Ekstrakciju biljnih sokova, njihovo razrjeđivanje ili koncentrisanje dozvoljeno je obavljati samo mehaničko-fizičkim metodama.

Član 66

Za pakovanje divljih plodova mogu se koristiti sljedeći materijali: supstance prirodnog porijekla, staklo, celofan i polipropilen.

XII OSTALE MJERE

Član 67

Za pokrivače sintetičke strukture, prekrivače za slamu, đubriva i vunu, mreže za insekte i silažno pakovanje u organskoj proizvodnji, dozvoljeni su proizvodi bazirani na polietilenu i polipropilenu ili ostalim polikarbonatima.

Materije iz stava 1 ovog člana moraju biti uklonjene sa zemljišta nakon upotrebe i ne mogu se spaljivati na certifikovanom području.

Član 68

Prije upotrebe za proizvode iz organske poljoprivrede oprema iz konvencionalnog sistema proizvodnje mora biti temeljno očišćena od potencijalno zagađujućih materijala.

Član 69

Vještačko svjetlo ne može biti jedini izvor svjetla tokom čitavog životnog ciklusa biljke, osim za gljive.

Član 70

Hidroponski uzgoj biljaka u organskoj biljnoj proizvodnji nije dozvoljen.

Član 71

Biološki neaktivni supstrat za gajenje biljaka organske biljne proizvodnje nije dozvoljen.

XIII ZAVRŠNA ODREDBA

Član 72

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenom listu Republike Crne Gore»

Broj:

Podgorica, _____ 2005. godine

MINISTAR,
Mr Milutin Simović

ĐUBRIVA

VRSTA ĐUBRIVA	OPIS I USLOVI ZA PRIMJENU
Stajsko đubrivo	Proizvod koji sadrži mješavinu životinjskih ekskremenata i biljnog materijala (prostirka za životinje) Neophodno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica Navesti vrstu životinje Upotrebu iz ekstenzivne stočarske proizvodnje mora odobriti ovlašteno pravno lice
Osušeno stajsko đubrivo i dehidrirano životinjsko đubrivo	Neophodno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica Navesti vrstu životinje od koje potiče Upotrebu iz ekstenzivne stočarske proizvodnje mora odobriti ovlašteno pravno lice
Kompostirani životinjski ekskrementi, uključujući živinsko đubrivo i kompostirano stajsko đubrivo	Neophodno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica Obavezno je navesti vrste životinje Upotrebu iz ekstenzivne stočarske proizvodnje mora odobriti ovlašteno pravno lice
Tečni životinjski ekskrementi (stajnjak, urin, itd...)	Upotreba nakon kontrolisane fermentacije i/ili prikladnog razblaženja Neophodno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica ili nadležnog organa Obavezno je navesti vrste životinje Upotrebu iz ekstenzivne stočarske proizvodnje mora odobriti ovlašteno pravno lice Nije dozvoljena upotreba ako je porijeklo iz konvencionalne poljoprivrede
Treset	Limitirana upotreba u hortikulturi (cvjećarstvo, gajenja drveća i sadnica)
Gline (perlit, vermikulit, itd...)	-
Ostaci nakon gajenja gljiva	Inicijalni sastav supstrata mora biti limitiran proizvodima sa podnijete liste
Glistenjak	
Guano	Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica

Kompostirana smješa biljnih materija	Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica
Proizvodi ili nus-proizvodi životinjskog porijekla: -Krvno brašno -Brašno od kopita -Brašno od rogova. -Koštano brašno ili deželatonizirano koštano brašno -Riblje brašno -Mesno brašno -Brašno od dlaka, perja i sl. -Vuna -Krzno -Dlaka -Mlječni proizvodi	Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica
Proizvodi i nus-proizvodi biljnog porijekla za đubrenje (npr. uljano sjeme, brašni kolači, ljuska kokosa, sladni otpad ...)	Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica
Alge i proizvodi od morskih algi	Mogu biti dobijeni isključivo: -fizičkom preradom uključujući dehidraciju, zamrzavanje i mljevenje -ekstrakcijom sa vodom ili vodenim kiselinskim i/ili baznim rastvorima - fermentacijom Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica
Strugotina i drveni otpadci	Ako drvo nije hemijski tretirano nakon sječe
Kompostirana kora drveta	Drvo nije hemijski tretirano nakon sječe
Drvena prašina	Drvo nije hemijski tretirano nakon sječe
Fosfatne stijene meke osnove (meki sirovi fosfati)	Sadržaj kadmijuma mora biti manji od 90 mg/kg P ₂ O ₅
Aluminijum kalcijum fosfat	Sadržaj kadmijuma manji od 90 mg/kg P ₂ O ₅ Limitirana upotreba za bazna zemljišta (pH>7,5)
Tomasov fosfat	Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica
Sirove kalijumove soli (kainit, silvinit...)	Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica
Kalijum sulfat, koji može sadržati magnezijumove soli	Ako je dobijen iz sirovih kalijumovih soli fizičkom ekstrakcijom Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica

Kalcijum karbonat prirodnog porijekla (kreda, lapor, krečnjak, bretonski ameloriant, fosfatna kreda)	Isključivo prirodnog porijekla
Magnezijum i kalcijum karbonat prirodnog porijekla (magnezijska kreda, magnezijumski krečnjak)	Isključivo prirodnog porijekla Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica
Magnezijum sulfat (kiserit)	Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica
Rastvor kalcijum hlorida	Folijarni tretman stabla jabuke, nakon utvrđivanja deficita kalcijuma Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica
Kalcijum sulfat (gips)	Samo prirodnog porijekla
Indusrtijski kreč iz proizvodnje šećera	Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica
Elementarni sumpor	Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica
Mikro elementi	Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica
Natrijum hlorid	Isključivo kamena (rudarska) so Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica
Kameno brašno	Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica

Proizvodi za zaštitu bilja

- **Supstance biljnog ili životinjskog porijekla**

IME	OPIS, ZAHTJEVI SADRŽAJA I USLOVI UPOTREBE
Azadiratin ekstrakt iz <i>Azadirachta indica</i>	Insekticid Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica
Pčelinji vosak	Prilikom orezivanja stabala
Želatin	Insekticid
Hidrolizovani proteini	Mamac Samo za odobrenu primjenu u kombinaciji sa drugim odgovarajućim supstancama iz ovog priloga
Lecitin	Fungicid
Biljna ulja (ulje mente, bora, kima...)	Insekticid, akaricid, fungicid, inhibitor klijanja
Piretrin ekstraktovan iz <i>Chrysanthemum cinerariaefolium</i>	Insekticid Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica
Kvazija ekstraktovana iz <i>Quassia amara</i>	Insekticid, repelent
Rotenon ekstraktovan iz <i>Derris spp.</i> i <i>Lonchocarpus spp.</i> i <i>Terphrosia spp.</i>	Insekticid Potrebno odobrenje od ovlaštenog pravnog lica

- **Mikroorganizmi koji se koriste u biološkoj borbi**

IME	OPIS, ZAHTJEVI SADRŽAJA I USLOVI UPOTREBE
Mikroorganizmi (bakterije, virusi, gljivice) npr. <i>Bacillus thuringiensis</i> , <i>Granulose virus</i> itd.	Samo ako nisu genetski modifikovani.

- **Supstance koje se koriste u zamkama i/ili dispenzerima**

Generalni uslovi:

- zamke i/ili dispenzeri moraju spriječiti prodiranje supstanci u sredinu i spriječiti kontakt supstanci sa usjevima pod uzgojom
- zamke moraju da se sakupe nakon upotrebe i bezbjedno odložiti

IME	OPIS, ZAHTJEVI SADRŽAJA I USLOVI UPOTREBE
Diamonijum fosfat	Atrakant, samo u zamkama
Metaldehid	Mamac za mekušce Samo u zamkama koje sadrže repelent za više životinjske vrste samo u toku perioda do 31 marta 2006.
Feromoni	Atrakant Samo u zamkama i dispenzerima
Piretroidi (samo deltametrin ili lambda cihalotrin)	Insekticid Samo u zamkama sa specifičnim atracantima Samo protiv <i>Batrocea oleae</i> i <i>Ceretitas capitata</i> korova Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica

- **Ostale supstance za tradicionalnu upotrebu u organskoj poljoprivredi**

IME	OPIS, ZAHTJEVI SADRŽAJA I USLOVI UPOTREBE
Bakar u formi bakar hidroksida, bakar oksihlorida (trobazni), bakar sulfata bakar oksida	<p>Fungicid</p> <p>Za jednogodišnje biljke do 6 kg/ha/god Za višegodišnje biljke do 8 kg/ha/god</p> <p>Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica</p>
Etilen	Sazrijevanje banana
Kalijumove soli masnih kiselina (meki sapun)	Insekticid
Krečni sumpor (kalcijum polisulfid)	Fungicid, insekticid, akaricid
Parafinska ulja	Insekticid, akaricid
Mineralna ulja	<p>Insekticid, fungicid</p> <p>Samo za stabla voća, vinove loze, maslinovog stabla i tropskih usjeva (banana)</p> <p>Potrebno odobrenje od ovlašćenog pravnog lica</p>
Kvarcni pijesak	Repelent
Fero (III) ortofosfat	Sredstvo za uništavanje puževa
Sumpor	Fungicid, akaricid, repelent